

Recomandări de lectură: José Saramago – „Eseu despre orbire”, „Intermitențele morții”

De către

Vaslui Azi

-

15/12/2024

Săptămâna aceasta vă invit să lecturați două din cărțile lui José Saramago, unul dintre cei mai originali și remarcabili scriitori europeni. Este autorul care te forțează să ieși din zona de confort și să intri în lumea întrebărilor de tipul „cum ar fi dacă...”?

Stilul scriitorului portughez este unul relaxat și dezarmant de direct, iar proza sa nu este străină de speculații filosofice și psihologice.

Destinul literar impresionant al lui Saramago, a fost recunoscut peste tot în lume, prin numeroase distincții și premii, culminând cu Premiul Nobel pentru Literatură în 1998.

Eseu despre orbire

Romanul conține în detaliu aspectele psihologice și sociologice ale comportamentului uman într-o anumită situație. Este o poveste despre supraviețuirea în haos, când cel mai neîndurător dușman nu e nici frigul, nici foamea, nici mizeria, ci omul de lângă tine.

Într-un oraș necunoscut, izbucnește o epidemie stranie și îngrozitoare care se răspândește cu rapiditate, oamenii începând să orbească, unul câte unul. Guvernul ia măsuri dure, închizându-i pe cei afectați într-o clădire veche, lipsită de orice formă de confort. Măsurile se dovedesc însă ineficiente, pentru că în curând toți vor orbi.

Singura rămasă neafectată rămâne în mod inexplicabil, soția unui medic oftalmolog, care își urmează soțul în lagăr și devine călăuză pentru ceilalți. În condițiile crunte din carantină, ochii pot fi o binecuvântare sau un blestem, pentru că ei cuprind dimensiunea monstruoasă a vieții de aici – mizeria, degradarea umană, moartea și faptele înjositoare la care cei slabi sunt supuși de către cei puternici.

Singurul contact al orbilor cu exteriorul rămâne mâncarea lăsată în fața intrării de către militari, iar orice depășire a limitei este pedepsită nemilos de aceștia. Cu timpul locul devine neîncăpător, iar nevoile sunt din ce în ce mai mari. Așa începe haosul, starea de dezordine generală și lupta pentru supraviețuire. Atunci când nu mai primesc mâncare, orbii își dau seama că militarii nu îi mai păzesc și reușesc să plece în oraș, unde găsesc o atmosferă apocaliptică.

Urmărim pe tot parcursul cărții tipologii psihologice umane ce nu poartă nume, ci etichete. Numele nu mai are nici o relevanță, toți depersonalizându-se și fiind reduși la nevoile primare. Pentru a evidenția realitatea dură, autorul nu ne ferește de cele mai dezgustătoare aspecte ale existenței, prezentând cu ostentație treptele degradării și realitatea murdară a vieții.

Intermitențele morții

V-ați întrebat vreodată cum ar fi dacă moartea ar dispărea din ciclul existenței umane? Dacă oamenii s-ar trezi în fața posibilității de a trăi veșnic, însă fără a fi tineri și sănătoși pentru totdeauna?

În stilul inconfundabil al lui José Saramago, Intermitențele morții ridică aceste probleme la care noi poate nu ne-am gândit niciodată.

Autorul analizează natura umană într-o situație fără precedent: într-o singură țară, odată cu venirea noului an, moartea se hotărăște să nu mai vină.

Evident, prima reacție este de bucurie, oamenii având impresia că tocmai au scăpat de cea mai mare frică a vieții. Însă, după o scurtă perioadă de euforie,

lumea se cufundă în haos și disperare. Oamenii continuă să îmbătrânească și să aibă parte de toate suferințele pe care boala și bătrânețea le aduc. Copii sau tineri cu boli incurabile, trupuri sfârtecate în accidente, sfidând logica supraviețuirii, bătrâni ce abia se mai țin de viață, toți acești oameni se află în pragul morții, însă fără a putea păși dincolo.

Nu trece mult timp și spitalele ajung să fie suprapopulate, azilurile să nu mai facă față, agențiile funerare și societățile de asigurări sunt în pragul falimentului, iar biserica agonizează. Întregul sistem economic dă semne de prăbușire, nefăcând față unei existențe prelungite la infinit, în care trupurile neputincioase se acumulează, monopolizează resurse și epuizează bugete.

În acest punct, oamenii ajung să realizeze, că teama resimțită de-a lungul întregii vieți față de moarte este mai puțin intensă, față de cea pe care absența morții o generează.

Autorul păstrează la început înfățișarea convențională a morții, însă ulterior depășește conceptul morții ca forță abstractă și o umanizează, înzestrând-o – pe lângă aspectul uman, de femeie frumoasă și irezistibilă – cu slăbiciunea simțămintelor omenești.

Moartea devine așadar personaj activ și vizibil în momentul în care decide să-și înceteze greva și să-i prevină pe cei care urmează să moară, că mai au de trăit doar o săptămână. Timpul este suficient să-și pună ordine în afaceri și să se pregătească sufletește de experiența prin care vor trece.

O lectură care îndeamnă la meditație, o carte care expune ipotetic o situație la care fiecare persoană s-a gândit măcar o dată în viață: nemurirea – un subiect care a preocupat omenirea dintotdeauna, mulți dorind să o obțină. Scriitorul ne arată însă, că nu tot ceea ce ne dorim este și benefic pentru noi.

Lectură plăcută!

Bibliotecar, Luciana Macovei

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui